

עין משפט
נר מצוה

קצה א מיי פֿיג מהל' מאלכות אסורות הלכה כ סוג לאון קמה טוש"ע י"ד סימן פג סעיף ח:

קצו ב מיי פֿי"ז שס הלכה כד סמג שס טוש"ע י"ד סימן קיד סעיף ח:

קצו ג מיי שס הלכה יא טוש"ע שס סעיף ג [ז]:

א ד ה מיי פֿי"ז מהל' עבודת כוכבים הל' ו סמג לאון כ טוש"ע י"ד סי קמה סעיף ה:

רבינו חננאל

רחבה טהורה שני ראשיה חדין שני ראשיה כדין טמאה. ופרק רבא היבא אמרו אין לוקחין אלא מן המומחה בשימומו ואינן ניכרין להיבדק. אין שם מומחה מאי. רב הונא אמר עד שיאמר אני מלחתי וכן אורי ליה רב יהודה לאדא דילא: ירושלמי נתן בר בא אמר קומי שמואל דיע אנא למפרש בין עוברי דגים טמאים בין עוברי דגים טהורין עוברי דגים טמאים עגולים עוברי דגים טהורין אורכין אחוי ליה אופן סליפתא מין דג שמו בלשון יון אל סלפה. אמר ליה כזה מהו. אמר ליה טמא אמר ליה לא ביש לי דאמרת על טהור טמא אלא טהר דאמרת על טמא טהור אין לוקחין מעי דגים וקריב דגים אלא על פי מומחה ואם אמר אני מלחתי נאמן ומפרש עוברי דגים טמאין ביציאתן נגמרות: ועלה שני חליות. ואמרינן פשיטא חליות הוא דאסור משום דחתיך ליה בססין ובלע ליה מן השמנונית של ססין. אבל העלין פשיטא דמותרין ופרוק רבא לא נצרכא אלא לטריץ שבה מהו דתימא ניחוש דלמא מערב בהו מן החליות עצמו קמ"ל אבד דשויק ליה מינתר נתן ולא מדיבק: ודתי גלוסקא המגולגלין פי' ותיים רכים ולחין ורפיין מהו דתימא חמרא רמא בהו ואסורי קמ"ל מחמת שמנן הוא דרפו. ר' יוסי אומר השלוחין אסורין היכי דמי שלוחין כל שאחווה בידו וגרעינתה נשמטת דכולי האי לא רפיא אלא אי יתיב בהו חמרא: ירושלמי הן סבכות הן פריפות הן רפפות הן רעלות הן אטגניות הן ספיות הן כוסות הן גופות היא מקום תחת הכוסות היא מקום תחת חתיכות הן זיתי גלוסקא הן זיתי מגולגלין. והשלוחין אסורין ר' חייא בשם ר' יוחנן אמר מין הוא הון נותנין בהן חומץ שיהו חולצין את גרעיניהן: והחובטין מן השלילה אסורין שמולפין בהן יין מן האפותין מותרין (וכן בתרומה: ת"ר החובטין בהן הכבושין הבאים מן האוצר ומן האפותין ומן הספינה מותרין והמכריזין בסליה לפני תחנוני אסורין מפני שמולץ עליהן וכן יין תפוחים הבאים מן האוצר

וכי: פעם אחת חש חכמה לשם חולין. מן עובדין אותו פעם

מ:

ה"ג **אוצר** הפתק ספינה. וזו אף וז קמני שאוצר מתקיים יותר מהפתק והפתק יותר מספינה:
הדרן עלך אין מעמידין בל הצמחים. רשב"ג אומר אף בל שיש בידו בל דבר. בגמ' מפרש טעמא דר"מ משום דחיים למיעוטא וגזר שאר מקומות אטו

אוחו מקום ורבנן דלא חיישי למיעוטא לא גזרי ומשמע מהכא דרשב"ג נמי לא חייש למיעוטא ופליג אדר"מ ותימה דא"כ קשיא דרשב"ג ארשב"ג וקשיא הלכתא אהלכתא דרשב"ג דהכא לא חייש למעוטא ובפרק אס לא הביא (שנת דף קלח: ושם) תנן רשב"ג אומר כל ששהה ל' יום בלדס אינו נפל הא לא ששהה כגון א' (שנסרק) או שאכלו ארי היו נפל אע"ג דרזב נשים אינן מפילות אלמא חייש למיעוט נפלין ותנן נמי פ"ג דבכורות (דף כג:.) רשב"ג אומר הלוקח בהמה מניקה מן העיזב כוכבים פטורה מן הבכורה דלא מרחמא אלא אס כן ילדה משמע אצל מטעם חולבת לא דחלב אינו פוטר דחיישין למיעוט חולבות אע"פ שאינן יולדות והלכתא קיימא לן כרבנן דלא חיישי למיעוט דלמרינן פ"ק דחולין (דף יא:) ור"מ דחייש למיעוטא היכי אכל צישרא ומדלא קאמר היכי אכלינן משמע דק"ל דלא חיישין למיעוטא ואילו בצכורות ובגפל פסקינן כרשב"ג דחייש למיעוטא וי"ל דודאי רשב"ג לא חייש למיעוטא כדמשמע הכא וההיא דנפל שאני דהוא מיעוט המזוי דנפלים שכיחי ושם ודאי יש לחוש כדלמרינן (עינות דף קכא.) גבי ראוהו נופל למיס שאין להם סוף או ראוהו גוסס דלשמו אסורה אע"פ שרזב גוססין למיתה וחיישין למיעוטא מפני שהוא מיעוט המזוי וההיא דבכורות מיירי שראינוה חולבת קודם לידה דודאי הוחזקה מן המיעוט אצל ודאי בשאר בהמות חלב פוטר וכן הלכה:
א' דנעבדין פעם אחת בשנה מאי טעמייהו דרבנן.
אי"ט דלמא בזה פליגי מר סבר דנעבדין ומר סבר אין נעבדין וי"ל דמשמע ליה דאפילו רבנן אית להו נעבדין אלא מי שיש צידו וכו' וכן פ"ה **ר' מ' נזר שאר מקומות אטו אותו מקום**. ו**א**"ת צפירקין דלעיל (דף לד:) גבי גבינת צית אונייקי לא גזר נמי ר"מ שאר מקומות ויש לומר דא"י התם דבאוחו מקום נמי לא היו נשחטין לעבודת כוכבים כי אס המיעוט ואי הוה גזרינן שאר מקומות אטו אוחו מקום הוי מיעוטא דמיעוטא אצל כאן במקומו של ר"מ היו כולם עובדין כל הצלמים וה"ג גזר ר"מ על הכותים מפני דמות יונה שמנאלי בצר גרים והיו כל בני המקום עובדין לה (חולין ו:.)
א' אנדרטי של מלכים.

פ"ה אורת שלטון המע עושין לכבודו ורואה לדבר מאנדרטי של נכוד ננר " ועוד דאמר במדרש אדרנינוס קיסר הלך את ר' יהושע לטייל במדינה הראהו אורת כלמים שהיו עושין לכבודו:
ובאנדרטי של מלכים שנינו. פ"ה ובהוא קאסר רבי מאיר דאגב חציבותיהו פלחי להו ומפרש נמי בעומדין על פתח מדינה דחשיבי טפי משמע אצל בשאר כלמים לא אסר רבי מאיר וקשה דהא תנן (לקמן דף מה.) מנא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורין ולשון מנא משמע בשוק או בשדה ואפילו למאי דמוקי לה שמואל לקמן בעוממיים על צסיסן פ"ה על צימוס שלהן ששם עובדין אותם לא נהירא דלשון מנא לא משמע כן אלא שיש להם צית מושב רחב ויכולין לעמוד לצדן (ר') וניכריים שלא נשתצרו מנאס שלם ועוד קשה דהכא משמע דסתם אנדרטי של מלכים פלחי להו טפי ואדרבה צפרק כלל גדול (שנת דף עב:) משמע שאין סתמן לעבוד דקאמר אי דחוא אנדרטי וסגיד ליה אי דקגליה עליה וכו' לכך פי' רבינו מס דהכא קאי אהיתרא דרבנן וה"ק הא דשרו רבנן במתמי' היינו דוקא באנדרטי של מלכים ועומדין על פתח מדינה דצהנהו שרו רבנן דודאי לנוי עביד להו ורבי אלחנן מיישז פ"ה דודאי קאי ארבי מאיר ובשאר כלמים לא אסר וההיא דלקמן דתבנית יד ותבנית רגל מיירי בשל כפרים והנהו ודאי אסורים אפילו לרבנן דודאי למיפלחיהו עבדי להו ובכן ניחא דכי דייק (ה') לה צמילמיה ^א דרבי יוחנן הא כלמים עמאן אסורין וסתמא כרבי מאיר לא מצי למימר דסתמא כרבי מאיר מספיא דתבנית יד ורגל דההיא אחיא אפילו כרבנן כדפרישית והא דמשמע צפרק כלל גדול (שם דף עב:) דאנדרטי אין סתמן נעבד לא איירי בשל מלכים אלא בשל שולטנות והכא מיירי בשל מלכים

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

והסניא כסימני ציזים וכו'. אלמא יש לדגים עוצרין:
ו**היכא משכחם לה כסימני קיריזי דגים כד וחד**. (י) ובצני מעיים עשוין כזה ענין:
בשילפוחא. משיא"ה של דג שמליאה רוח:
אין שם מומחה מאי. כשימומו העוצרין קצעי לה:
אני מלחמים. הדגים וראיתי שדגים טהורין הן ומסן הולאתי קרביים הללו:
אלו דגים. שיראה לו הדגים עמאן אצל באני מלחמים לא מהימנ דשמא לא צקי צהן:
דיילא. שמש רגיל להיות שכיר לעושה סעודה לתמן תבשילין:
לקרטין שכו. הדצוקין צעלו או שנשרו צכלי דלמא אייתי קרטין אחריני דליפסיק צכסינא ועריצ בהני:
אישרוקי אישרוקי. ומן העלין לכלי עמאן אישרוקי נשטמו:
דפי טובא. מגולגלין ביזתר וצלע"ז מול"ש וגרעינתם נשמטת ^א דכיון דרפי כולי האי חמרלא רמא צהו:
שליחן. שמשתלחין גרעינין מעמאנו:
קפריסין. קפלוטות מצושלין וכבושין צמכבש ומתקיימין ואין צהן משום צשלי עוצדי כוכבים דנאכלים חיין ולא משום גיעול דטעם הגיעול פוגמו ולא משצימו:
מן ההפתק. מקום דרפי:
ר' יוסי אומר שלחין אסורין:
היכי דמי שלחין א"ר יוסי בר חנינא כל שאוחזו בידו וגרעינתו נשמטת:
החובין הבאין כו':
ת"ר ^אבהחובין והקפריסין והקפלוטות הבאין מן האוצר ומן ההפתק ומן הספינה מותרין הנמכרין ^בבקטלווא לפני חנוני אסורין מפני שמולץ יין עליהן וכן ^גיין תפוחים של עובדי כוכבים ^דהבאין מן האוצר ומן ההפתק ומן הסלולה מותרין הנמכר בקטלווא אסור מפני שמערבין בו יין ת"ר פעם א' חש רבי במעין אמר כלום יש אדם שיודע יין תפוחים של עובדי כוכבים אסור או מותר אמר לפגיו ר' ישמעאל ב"ר יוסי פעם אחת חש אבא במעין והביאו לו יין תפוחים של עובדי כוכבים של ע' שנה ושתה ונתרפא אמר לו כל כך היה בידך ואתה מצערני בדקן ומצאו עובר כוכבים אחד שהיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של ע' שנה ושתה ונתרפא אמר ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים:

וכן לתרומה:
מאי וכן לתרומה אמר רב ששת וכן לכהן החשוד למכור תרומה לשם חולין לפניו הוא דאסור אבל הבא מן האוצר ומן ההפתק ומן הסלולה מותר אירתותי מירתת סבר שמעי ביה רבנן ומפסדו ל' מינאי:
הדרן עלך אין מעמידין מי

ובן לתרומה:
מאי וכן לתרומה אמר רב ששת וכן לכהן החשוד למכור תרומה לשם חולין לפניו הוא דאסור אבל הבא מן האוצר ומן ההפתק ומן הסלולה מותר אירתותי מירתת סבר שמעי ביה רבנן ומפסדו ל' מינאי:

הדרן עלך אין מעמידין

בל הצלמים אסורין מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יאינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור רבן שמעון בן גמליאל אומר אף כל שיש בידו כל דבר:
גב' אי דנעבדין פעם אחת בשנה מאי טעמא דרבנן א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן במקומו של ר"מ היו עובדין אותה פעם אחת בשנה ^אור"מ ^בדחייש למיעוטא גזר שאר מקומות אטו אותו מקום ורבנן דלא חיישי למיעוטא לא גזרו שאר מקומות אטו אותו מקום אמר רב יהודה אמר שמואל באנדרטי של מלכים שנינו ^אאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן יבועומדין על פתח מדינה שנינו אמר

ור"ת פי' אורת שלטון המי עושין לכבודו ורואה לדבר מאנדרטי של נכוד ננר " ועוד דאמר במדרש אדרנינוס קיסר הלך את ר' יהושע לטייל במדינה הראהו אורת כלמים שהיו עושין לכבודו:
ובאנדרטי של מלכים שנינו. פ"ה ובהוא קאסר רבי מאיר דאגב חציבותיהו פלחי להו ומפרש נמי בעומדין על פתח מדינה דחשיבי טפי משמע אצל בשאר כלמים לא אסר רבי מאיר וקשה דהא תנן (לקמן דף מה.) מנא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורין ולשון מנא משמע בשוק או בשדה ואפילו למאי דמוקי לה שמואל לקמן בעוממיים על צסיסן פ"ה על צימוס שלהן ששם עובדין אותם לא נהירא דלשון מנא לא משמע כן אלא שיש להם צית מושב רחב ויכולין לעמוד לצדן (ר') וניכריים שלא נשתצרו מנאס שלם ועוד קשה דהכא משמע דסתם אנדרטי של מלכים פלחי להו טפי ואדרבה צפרק כלל גדול (שנת דף עב:) משמע שאין סתמן לעבוד דקאמר אי דחוא אנדרטי וסגיד ליה אי דקגליה עליה וכו' לכך פי' רבינו מס דהכא קאי אהיתרא דרבנן וה"ק הא דשרו רבנן במתמי' היינו דוקא באנדרטי שרו רבנן דודאי לנוי עביד להו ורבי אלחנן מיישז פ"ה דודאי קאי ארבי מאיר ובשאר כלמים לא אסר וההיא דלקמן דתבנית יד ותבנית רגל מיירי בשל כפרים והנהו ודאי אסורים אפילו לרבנן דודאי למיפלחיהו עבדי להו ובכן ניחא דכי דייק (ה') לה צמילמיה ^א דרבי יוחנן הא כלמים עמאן אסורין וסתמא כרבי מאיר לא מצי למימר דסתמא כרבי מאיר מספיא דתבנית יד ורגל דההיא אחיא אפילו כרבנן כדפרישית והא דמשמע צפרק כלל גדול (שם דף עב:) דאנדרטי אין סתמן נעבד לא איירי בשל מלכים אלא בשל שולטנות והכא מיירי בשל מלכים

ובכתי

וכי: פעם אחת חש חכמה לשם חולין. מן עובדין אותו פעם אחת בשנה. ורבי מאיר דלעמיה דחייש למיעוטא וכו' ופשוטה היא ובא רב יהודה ואמר באנדרטי של מלכים שנינו כלומר צורת אדם. ואמר רבי יוחנן בעומדין על פתח מדינה

מסורת הש"ם

א) [מוספתא פ"ה ה"ו], ב) ז"ל בסלולא קי איתא במוספתא וכן משמע בהלא"ש ע"ש דגרים פליס אצל צרי"ק אי' בסלולא ופי' הר"ן פליס], ב) [מוספתא פ"ה ה"ו ע"ש], ד) הא. צרי"ק, ב) [לעיל לה: וש"ז], ו) ז"ל שנטרק], א) [שכתבו מוס' בשם ר"ת לעיל ג ד"ה שאל השתחוין], ב) ז"ל דר"ל רש"א,

גליון הש"ם

גמרא ור"ם דהייש למועצא. עיין מדרש סוף חולין:

הגהות הב"ח

א) גב' לאו מרזי קא ממלית לה תריץ הבי כן מורי קיריזי דגים:
ב) רש"י ד"ה והכא וכו' כד וכו' ובני מבני מעיס וכו' הענין:
א) ד"ה דרפי וכו' נשמטת ס"ד ואח"כ מ"ה מהו דתימא דכיון דרפי:
ד) תוב' ד"ה כיטוסן שהן עזריין שם זה על זה וצלע"ז פיל"א:
קטלווא. שוק:
תרומה אין דמיה יקרים שאינה ראויה אלא לכהנים:
ומפסדו מינאי. יפקידו את כל האוצר:

הדרן עלך אין מעמידין

בל הצלמים אסורין. צהנאה:
כדור. פילוט"א. ובגמרא מפרש דהני ודאי נעבדין דמשום חשיבותא אשקולה להנך חפצי כידיהו:
גב' מ"ט דרבנן. מדלא קמני וחכמים אומרים אינו נעבד אלא מי שיש צידו וכו' מכלל דסבירא להו דנעבדים:
אנדרטי. כשהמלך מת עושין לויתו צפתה השער לזכרון והתם קאסר רבי מאיר דאגב חציבותא פלחי ליה:
צעומדין על פתח מדינה שנינו. צהנהו קאסר רבי מאיר דחשיבי להו:

ובן לתרומה:
מאי וכן לתרומה אמר רב ששת וכן לכהן החשוד למכור תרומה לשם חולין לפניו הוא דאסור אבל הבא מן האוצר ומן ההפתק ומן הסלולה מותר אירתותי מירתת סבר שמעי ביה רבנן ומפסדו ל' מינאי:

ובן לתרומה:
מאי וכן לתרומה אמר רב ששת וכן לכהן החשוד למכור תרומה לשם חולין לפניו הוא דאסור אבל הבא מן האוצר ומן ההפתק ומן הסלולה מותר אירתותי מירתת סבר שמעי ביה רבנן ומפסדי ליה לכוליה:
הדרן עלך אין מעמידין:
בל הצלמין אסורין מפני שנעבדין פעם אחת בשנה דברי ר"מ וחכ"א אינו אסור אלא מי שיש בידו מקל כו'. אוקמה רב יצחק בר יוסף אי"ר יוחנן במקומו של ר"מ אחת בשנה. ורבי מאיר דלעמיה דחייש למיעוטא וכו' ופשוטה היא ובא רב יהודה ואמר באנדרטי של מלכים שנינו כלומר צורת אדם. ואמר רבי יוחנן בעומדין על פתח מדינה

^[1] א) [מוספתא פ"ה ה"ו], ב) ז"ל בסלולא קי איתא במוספתא וכן משמע בהלא"ש ע"ש דגרים פליס אצל צרי"ק אי' בסלולא ופי' הר"ן פליס], ב) [מוספתא פ"ה ה"ו ע"ש], ד) הא

^[2] צרי"ק, ב) [לעיל לה: וש"ז], ו) ז"ל שנטרק], א) [שכתבו מוס' בשם ר"ת לעיל ג ד"ה שאל השתחוין], ב) ז"ל דר"ל רש"א

^[3] א) גב' לאו מרזי קא ממלית לה תריץ הבי כן מורי קיריזי דגים:

^[4] ב) רש"י ד"ה והכא וכו' כד וכו' ובני מבני מעיס וכו' הענין:

^[5] א) ד"ה דרפי וכו' נשמטת ס"ד ואח"כ מ"ה מהו דתימא דכיון דרפי:

^[6] ד) תוב' ד"ה כיטוסן שהן עזריין שם זה על זה וצלע"ז פיל"א:

^[7] קטלווא. שוק:

^[8] תרומה אין דמיה יקרים שאינה ראויה אלא לכהנים:

^[9] ומפסדו מינאי. יפקידו את כל האוצר:

^[10] א) גב' לאו מרזי קא ממלית לה תריץ הבי כן מורי קיריזי דגים:

^[11] ב) רש"י ד"ה והכא וכו' כד וכו' ובני מבני מעיס וכו' הענין:

^[12] א) ד"ה דרפי וכו' נשמטת ס"ד ואח"כ מ"ה מהו דתימא דכיון דרפי:

^[13] ד) תוב' ד"ה כיטוסן שהן עזריין שם זה על זה וצלע"ז פיל"א:

^[14] קטלווא. שוק:

^[15] תרומה אין דמיה יקרים שאינה ראויה אלא לכהנים:

^[16] ומפסדו מינאי. יפקידו את כל האוצר:

^[17] א) גב' לאו מרזי קא ממלית לה תריץ הבי כן מורי קיריזי דגים:

^[18] ב) רש"י ד"ה והכא וכו' כד וכו' ובני מבני מעיס וכו' הענין:

^[19] א) ד"ה דרפי וכו' נשמטת ס"ד ואח"כ מ"ה מהו דתימא דכיון דרפי:

^[20] ד) תוב' ד"ה כיטוסן שהן עזריין שם זה על זה וצלע"ז פיל"א:

^[21] קטלווא. שוק:

^[22] תרומה אין דמיה יקרים שאינה ראויה אלא לכהנים:

^[23] ומפסדו מינאי. יפקידו את כל האוצר:

^[24] א) גב' לאו מרזי קא ממלית לה תריץ הבי כן מורי קיריזי דגים:

^[25] ב) רש"י ד"ה והכא וכו' כד וכו' ובני מבני מעיס וכו' הענין:

^[26] א) ד"ה דרפי וכו' נשמטת ס"ד ואח"כ מ"ה מהו דתימא דכיון דרפי:

^[27] ד) תוב' ד"ה כיטוסן שהן עזריין שם זה על זה וצלע"ז פיל"א:

^[28] קטלווא. שוק:

^[29] תרומה אין דמיה יקרים שאינה ראויה אלא לכהנים:

^[30] ומפסדו מינאי. יפקידו את כל האוצר: